

УДК 027.021:[025.2+021.85](100)

Лариса Пестрецова,

заввідділу,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського,

Ірина Шульга,

мол. наук. співроб.,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ДОКУМЕНТНОГО ПОТОКУ НАУКОВИХ БІБЛІОТЕК У РАМКАХ ДЕРЖАВНИХ ВИДАВНИЧИХ ПРОГРАМ

Висвітлено співпрацю Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського (НБУВ) та Державного комітету телебачення і радіомовлення України у рамках державної програми «Українська книга», яку було засновано у 2005 р. за ініціативи Президента України В. Ющенка. Представлено динаміку надходжень літератури за програмою «Українська книга» до поточного обмінного фонду НБУВ у 2007–2016 рр. Зазначено, що з 2017 р. всі права на випуск книг за вищезгаданю програмою передані Українському інституту книги. У статті проаналізовано зарубіжний досвід подібних інституцій у Польщі, Франції, Канаді та Фінляндії, діяльність яких спрямована на популяризацію читання, книгорозповсюдження, просування вітчизняної літератури і рідної мови у світі.

Ключові слова: Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, Державний комітет телебачення і радіомовлення України, видавнича діяльність, програма «Українська книга», книгообмін.

Розбудова будь-якої держави, реалізація проривів у нові технічні й технологічні горизонти, здійснення реформаторських кроків у всіх сферах життєдіяльності держави, у тому числі у виробничій та науковій, у принципі неможливі без сучасних, добре освічених, професійно підготовлених фахівців.

У свою чергу, становлення людини як особистості, виховання її духовною і творчою, прищеплення їй професійних і наукових знань неможливе без книги. Адже будь-які кардинальні зміни в державі,

зорієнтовані на майбутнє й довготривалу перспективу, мають починатися з наповнення навчальних закладів, бібліотек, відповідних наукових і управлінських установ, полиць численних книгарень достатньою кількістю книг як власного виробництва, так і перекладних, що дають людині, персоналу, задіяному в реформаційному процесі, повне уявлення про те, як подібні реформи реалізувались у світі чи як світові тенденції й методики співвідносяться з можливостями і станом соціуму, власної економіки, виробництва, науки, а також дають можливість напрацювати на основі отриманих знань модель власних реформаторських дій і реалізувати її на практиці [1, с. 3].

Для розроблення державної політики та прийняття рішень у сфері культури, освіти й науки, а також стосовно фінансування бібліотечних закладів, спеціальних програм і проектів було прийнято документ «Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України», де також зазначено, що «... бібліотеки України є базовим елементом культурної, наукової, освітньої, інформаційної інфраструктури держави. Вони важливі для розвитку інформаційної та мовної культури суспільства, патріотичного, правового та екологічного виховання, формування стійкого інтересу до вивчення та розуміння національної історії та культури. Бібліотеки сприяють розбудові читаючої, мислячої та освіченої нації, спроможної практично втілювати набуті знання і досвід у розбудову незалежної України» [14].

Влада, яка ставить за мету розвиток і піднесення своєї країни, забезпечення благополуччя її народу, головних зусиль має докладати до формування всебічно розвиненої особистості громадянина держави, а відповідно й до розвитку книжкової справи [2, с. 3–4].

За даними Книжкової палати України, у 2016 р. на одного мешканця України припадало 1,14 книги (у 2015–0,85 книги, у 2014–1,28 книги). Аналіз видавничої продукції за тематичними розділами демонструє, що в її загальному масиві домінує література з освіти та культури, на другому місці – книги політичної та соціально-економічної тематики, далі – художня й технічна література [3, с. 26].

Тому метою цієї статті є аналіз співпраці Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського з Держкомтелерадіо України, який є головним у системі центральних органів виконавчої влади в інформаційній та видавничій сфері.

Першою ознакою серйозності намірів влади щодо нарощування обсягів видання книг у чітко визначених жанрових нішах за кількістю назв та накладом було започаткування у 2005 р. за ініціатииви Президента України В. Ющенка програми «Українська книга».

Відповідно до визначення, закріпленого у Законі України «Про державні цільові програми», державна цільова програма – це «комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, які спрямовані на розв'язання найважливіших проблем розвитку держави, окремих галузей економіки або адміністративно-територіальних одиниць, здійснюються з використанням коштів Державного бюджету України та узгоджені за строками виконання, складом виконавців, ресурсним забезпеченням» [11].

Держкомтелерадіо є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері телебачення і радіомовлення, інформаційній та видавничій сфері [10]. Тому формування та реалізацію програми «Українська книга» у 2005–2016 рр. було покладено на Держкомтелерадіо України. У рамках цієї програми видання передаються до Міністерства культури і туризму України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства закордонних справ України, Національної академії наук України та інших міністерств і відомств для поповнення бібліотечних фондів [7].

Основні завдання програми «Українська книга» зосереджено на формуванні та постійному оновленні асортименту вітчизняної книжкової продукції для забезпечення потреб усіх соціальних груп українського суспільства виданнями з різних галузей знань державною мовою та мовами національних меншин; поповненні бібліотечних фондів України книжковою продукцією; забезпеченні доступу до надбань світової культури шляхом перекладу та видання державною мовою творів видатних зарубіжних авторів; сприянні виданню творів українських класиків та сучасних авторів мовами народів світу з метою популяризації української літератури на міжнародному рівні.

У рамках цієї Програми література видається за такими тематичними розділами: видання для дітей та юнацтва; твори класиків української літератури, лауреатів Національної премії імені Тараса Шевченка та сучасних українських письменників; твори класиків та сучасних письменників зарубіжної літератури (в перекладі українською мовою); науково-популярні видання; довідкові видання; література мовами

національних меншин України. З моменту запровадження програми «Українська книга» Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського (НБУВ) розпочала співпрацю з Держкомтелерадіо з метою поповнення власних фондів, а також книгообміну з вітчизняними та іноземними установами. Література замовлялась у кількості від 20 до 60 пр. кожної назви, адже бібліотека здійснює вітчизняний книгообмін із 217 бібліотеками та установами загальнодержавного значення, міжнародний книгообмін – із 593 закладами у 65 країнах світу.

Таблиця

Надходження до НБУВ видань за програмою «Українська книга» протягом 2007–2016 рр.

Рік	Кількість назв	Кількість примірників
2007	96	5367
2008	209	11760
2009	69	3025
2010	8	294
2011	108	4296
2012	225	6825
2013	98	3450
2014	38	1534
2015	184	6693
2016	171	4580
Разом	1206	47824

За програмою «Українська книга» протягом 2007–2016 рр. до НБУВ надійшло 47 824 пр. (1206 назв) довідкових, наукових, науково-популярних, публіцистичних видань і художніх творів для забезпечення власних фондів, бібліотек наукових установ НАН України, партнерів

з документообміну, а також для розповсюдження видань із науковою, інформаційною та культурно-просвітницькою метою серед установ і бібліотек. Динаміку надходження видань до поточного обмінного фонду НБУВ за 2007–2016 рр. представлено в таблиці (див. таблицю).

Книги, що виходять у рамках цієї державної програми, за критерієм відбору мають велику наукову, соціальну та виховну цінність [4].

Так, до відзначення ювілейної дати – 200-річчя від дня народження Т. Шевченка – вийшли друком 32 видання, присвячені дослідженню його життя та творчості. Серед них, зокрема, «Шевченківська енциклопедія» – шеститомна фундаментальна праця, яка містить аналітичну інформацію щодо світоглядних і творчих аспектів літературної і мистецької спадщини митця; «Документальна скарбниця Шевченківських лауреатів» – видання, в якому висвітлено діяльність видатних вітчизняних митців – лауреатів Національної премії імені Тараса Шевченка; «Чигиринський Кобзар і Гайдамаки» – факсимільне відтворення видання 1844 р.; «Тарас Шевченко. Мистецька спадщина» – альбом, який репрезентує його малярську спадщину (1814–1861) і є набутком не лише українського народу, а й світової культурної спільноти, та інші видання.

2006 р. згідно з цією програмою було засновано серію «Невідома Україна», у рамках якої випущено ряд цікавих видань: Єльников М. «Золотоординські часи на українських землях»; Чухліб Т. В. «Шлях до Полтави: Україна і Росія за доби гетьмана Мазепи»; Сегеда С. «Гетьманські могили»; «Наукова спадщина Олега Ольжича» та «Шляхами трипільського світу» за авторством М. Відейка тощо.

У рамках програми «Українська книга» до НБУВ надійшли такі значущі видання, як: «Повна академічна збірка творів» Григорія Сковороди; «Листи: 1876–1897» – епістолярна спадщина Лесі Українки; «Михайло Грушевський: біографічний нарис» – книга Р. Пирога та В. Тельвака, видана до 150-річчя від дня народження М. Грушевського; науково-популярне видання «Українське козацтво» тощо. До бібліотеки також надійшло 100 комплектів 24 томів повного зібрання творів М. Грушевського «Твори: У 50 томах», яке включає всі опубліковані й неопубліковані твори видатного вченого і громадсько-політичного діяча, його епістолярну, мемуарну спадщину й архів.

Серед унікальних надходжень слід відзначити книгу «Апостол», ілюстровану українськими, давньоруськими і візантійськими іконами;

нове видання пам'ятки книжкової писемності «Свангеліє Бучацьке XII–XIII ст.» старослов'янською та українською мовами, що знаходиться в колекції Львівського Національного музею; книгу «Корені та парості: український генеалогікон», в якій зібрано пам'ятки біографічної літератури XI–XVIII ст., тощо.

Особливо цінним інформаційним ресурсом для користувачів НБУВ є довідкові та енциклопедичні видання: двотомна ілюстрована енциклопедія «Традиційне вбрання українців» О. Косміної, яка знайомить читачів з історією українського народного одягу; «Ілюстрована енциклопедія України. Культура» М. Поповича, багатотомна сучасна енциклопедія історії Європи – видання «Історія європейської цивілізації». У 2016 р. отримано перші томи енциклопедичних видань «Велика українська енциклопедія», «Франківська енциклопедія: У 7 томах», а також «Українська мала енциклопедія: У 4 томах» Є. Онацького, за оцінкою академіка І. Дзюби, – одна з кращих гуманітарних українських енциклопедій.

З метою сприяння розвитку вітчизняного книговидавництва, удосконалення традицій вітчизняної книговидавничої справи, підвищення ролі книги в суспільстві, популяризації сучасних технологій її художнього оформлення та поліграфічного виконання в 2013 р. у рамках програми «Українська книга» започатковано Всеукраїнський конкурс «Краща книга України».

Конкурс проводиться у таких номінаціях: «Моя країна» – видання, художні твори, фотоальбоми, які різнобічно представляють Україну; «Життя славетних» – книги про цікаві долі видатних людей, їхній особистий внесок у державотворення; «Світ дитинства» – різножанрові ілюстровані видання для дітей дошкільного та шкільного віку; «Арт-книжка» – мистецькі видання, фотоальбоми, фотокниги та інші видання оригінального художнього оформлення; «З глибини знань» – навчальні та довідкові видання, енциклопедичні видання, словники та наукові розвідки; «Проза» – кращі романи, повісті, збірки оповідань, новели, есе вітчизняних і зарубіжних авторів, а також оригінальні видання, які отримали визнання та високо відзначені фахівцями і критиками; «Поезія» – кращі поетичні збірки вітчизняних і зарубіжних авторів, видання і видавничі серії, які отримали визнання та високо відзначені фахівцями і критиками; «Бестселер» – книга, що мала найвищий рейтинг

реалізації в мережі книгорозповсюдження; «Мистецтво друку» – книги, видрукувані на вітчизняній поліграфічній базі і випущені на високому поліграфічному рівні; «Гран-прі» – унікальні, фундаментальні видання універсальної тематики, які стали подією у вітчизняному книговидаванні [8].

У листопаді 2015 р. Верховна Рада України в першому читанні прийняла законопроект «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення системи державного управління в книговидавничій сфері». А 28 січня 2016 р. депутати проголосували за створення Українського інституту книги. У лютому того ж року Президент України П. Порошенко підписав відповідний закон, у якому зазначено: «Український інститут книги є державною установою, що належить до сфери управління центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах культури та мистецтв, і здійснює свою діяльність відповідно до статуту, який затверджується органом управління» [10].

Після створення Українського інституту книги для уникнення дублювання повноважень у книговидавничій сфері уряд вніс зміни до положення про Держкомтелерадіо і Міністерство культури України [9]. Відповідно до покладених на комітет завдань Держкомтелерадіо здійснює підготовку пропозицій щодо вдосконалення системи державного управління у видавничій сфері; аналізує та прогнозує розвиток ринку у видавничій сфері; забезпечує дотримання державної мовної політики у видавничій сфері; забезпечує підвищення кваліфікації працівників засобів масової інформації, видавничої сфери, поліграфії; веде Державний реєстр видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції тощо [6].

Відповідно до Статуту Українського інституту книги [13], представленого на сайті Міністерства культури України, основною метою установи є підтримка книговидавничої справи, популяризація читання, стимулювання перекладацької діяльності, популяризація української літератури у світі. Предметом діяльності Українського інституту книги є створення організаційних, адміністративних та культурологічних умов для перетворення вітчизняної видавничої справи на культурну індустрію європейського зразка, формування єдиного книжкового ринку в країні, забезпечення за допомогою вітчизняної книги вільного доступу громадян України до всіх сфер сучасних знань, відродження культури

читання, реалізація бюджетної програми «Українська книга» та інших бюджетних програм у сфері книговидавництва. Український інститут книги очолила Т. Терен – журналіст за освітою, координатор Української програми «Книжковий Арсенал». Уже серед перших кроків Інституту – вироблення стратегії розвитку й плану роботи, вирішення організаційних питань, обговорення з громадськістю й затвердження нового положення про державну програму «Українська книга».

Отже, вивчення іноземного досвіду у сфері підтримки книговидавництва, зокрема державних видавничих проєктів та популяризації літератури, є досить актуальним.

Один із найуспішніших проєктів було створено у Франції у 1946 р. – Національний центр книги (НЦК) (Centre National du Livre, під цією назвою існує з 1973 р.) [16], щорічне фінансування якого здійснює уряд Франції (близько 29 млн євро). У центрі працюють близько 200 фахівців (науковці, письменники, перекладачі, журналісти, критики, видавці, книгорозповсюджувачі), які входять до 18 комітетів, що збираються тричі на рік, щоб розглянути заявки та обговорити призначення допомоги авторам, видавцям, бібліотекам та організаціям. Частину свого бюджету НЦК витрачає на переклади творів іноземних авторів для французького читача.

Крім того, НЦК паралельно з Міністерством закордонних справ Франції сприяє виданню французьких творів в інших країнах. Кошти, призначені для підтримки перекладу, Центр перераховує французькому видавцеві, який має передати їх іноземному видавцю. Таким чином організація заохочує французького видавця до пошуку іноземних партнерів, спонукає активніше займатися продажем авторських прав. Разом із тим НЦК призначає стипендії закордонним перекладачам, щоб вони могли приїхати до Франції і тут працювати над конкретним твором. Центр також допомагає французьким книгарням за кордоном, зокрема, частково бере на себе витрати на придбання книг французькою мовою. На сайті цього Центру опубліковано звіти про його діяльність за попередні роки, а також брошури-довідники, які вміщують опис усіх можливих варіантів співпраці з письменниками, видавцями, бібліотеками [5, 12].

З 1977 р. у Фінляндії діє Центр фінської літератури (Finnish Literature Exchange), який відповідає за поширення фінської літератури за кордоном. Ця інституція покликана надавати підтримку публікуванню

перекладів фінською, шведською та саамською мовами, а також сприяти перекладам іноземних творів цими мовами. Щорічно організація надає гранти на переклад і публікацію понад 300 різним проектам на загальну суму 600 тис. євро [5, 17].

У Канаді з 2009 р. працює Фонд канадської книги (Canada Book Fund), фінансування якого здійснюється з державного бюджету. Фонд існує при урядовому Департаменті з питань канадської спадщини, який відповідає за формування культурної політики країни. Фонд надає фінансову підтримку канадським видавцям та організаціям (йдеться про прибуткові й неприбуткові організації, причетні до книжкової індустрії Канади – маркетингу, дистрибуції, промоції авторів, освітніх інституцій тощо). У звітах цієї організації зазначено, що протягом 2014/15 рр. на допомогу видавцям на видання книг було витрачено \$30 012 905 [5, 15].

Польський інститут книги – національна інституція культури, створена в 2004 р. у Кракові за наказом міністра культури Республіки Польща [18]. Основні напрями діяльності цієї інституції зосереджено на популяризації найкращих польських авторів та їхніх книжок; просвітницькій діяльності, спрямованій на підвищення авторитету спілкування з книжкою; презентації польських книжок за кордоном; стажуванні для перекладачів польської літератури. З 2005 р. Інститут щорічно присуджує премію «Трансатлантик» у розмірі 10 тис. євро перекладачам польської літератури. Найбільшу кількість перекладів було здійснено німецькою (170), українською (161), російською (142), чеською (142), французькою (135) мовами. Переклади опубліковані у 56 країнах.

В інтерв'ю газеті «Український Тиждень» директор Польського інституту книги Г. Гауден у листопаді 2010 р. під час зустрічі у рамках проекту «Європейський досвід: Польща» наголосив: «Наша діяльність – багатовекторна. Ми фінансуємо низку різних акцій, які популяризують читання, наприклад, дискусійні клуби. Зараз їх у Польщі нараховується понад 700, і вони діють у малих бібліотеках при школах, парафіях, і навіть у місцях позбавлення волі. Ці клуби організовані на кшталт британських: люди читають книжку, а потім її обговорюють. Окрім цього, одним з фундаментальних механізмів, який має допомогти подолати тенденцію скорочення читання, є зміцнення польських бібліотек, які мають бути центрами знань і громадського життя» (<http://tyzhden.ua/publication/7358>).

У жовтні 2017 р. у Волинській обласній бібліотеці для юнацтва відбулася зустріч з Г. Гауденом, яка була присвячена бібліотечним установам Польщі та проекту «Бібліотека+», що був реалізований Польським інститутом книги. Основним завданням проекту було перетворення публічних бібліотек на сучасні центри доступу до знань і культури та осередки життя громади. Загалом на проект було виділено 1,5 млрд злотих. Г. Гауден розповів, що одним із завдань проекту було переконати представників органів місцевого самоврядування в тому, що бібліотека – це необхідна для них річ, яка допоможе будувати місцеву спільноту, бо саме так вона функціонує в сучасних суспільствах.

Українським державним інституціям, діяльність яких спрямована на підтримку книговидання і книгорозповсюдження, варто запозичити досвід зарубіжних інституцій у цій сфері і встановити міжнародні контакти для прийняття професійних рішень з урахуванням європейських і міжнародних вимог. Потрібно також налагодити ефективну систему інформування про вітчизняні видання з метою оптимізації поповнення фондів українських бібліотек. Для отримання позитивних результатів та інтеграції вітчизняних бібліотек у світовий інформаційний простір необхідно створити нові нормативно-правові документи у бібліотечно-інформаційній сфері.

В умовах обмеженого фінансування на придбання літератури, видання за програмою «Українська книга», які більше 10 років безкоштовно надходять до фондів НБУВ, є цінним джерелом у забезпеченні інформаційних, освітніх та культурних потреб користувачів бібліотеки та партнерів із документообміну. А завдяки розміщенню інформації про видання за державною видавничою програмою «Українська книга» у науково-інформаційному бібліографічному покажчику «Обмінний фонд Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського» ми маємо можливість популяризувати та розповсюджувати зазначені видання серед партнерів по книгообміну. Електронну версію покажчика розміщено на сайті бібліотеки (www.nbuv.gov.ua/node/502).

Література

1. *Афонін О.* Рекомендації з удосконалення українського книговидання / *О. Афонін, Н. Петрова* // Вісн. Книжк. палати. – 2011. – № 1. – С. 3–5.

2. *Афонін О.* Українська книга в контексті світового книговидання / О. Афонін, М. Сенченко. – Київ : Книжк. палата України, 2009. – 277 с.

3. *Буряк С.* Книговидавнича діяльність в Україні за підсумками 2016 року / С. Буряк, Н. Музиченко // Вісн. Книжк. палати. – 2017. – № 3. – С. 24–32.

4. Електронний архів програми «Українська книга» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/searcher?searchPublishing=1&searchDocarch=1&R1=V1&search_param=%F3%EA%F0%E0%BF%ED%F1%FC%EA%E0+%EA%ED%E8%E3%E0&x=0&y=0. – Назва з екрана.

5. *Івашина А.* Не Польщею єдиною: книжкові інституції в країнах з успішним видавничим бізнесом [Електронний ресурс] / А. Івашина. – Режим доступу: <http://www.chytomo.com/news/ne-polshheyu-yedinoyu-knizhkovi-instituciii-v-kraiinaх-z-uspishnim-vidavnichim-biznesom>. – Назва з екрана.

6. Історія створення та діяльності Державного комітету телебачення і радіомовлення України (Держкомтелерадіо) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://comin.kmu.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=70793&cat_id=70792. – Назва з екрана.

7. Наказ Держкомтелерадіо України від 27.02.2006 р. № 43 «Про реалізацію рішення колегії Держкомтелерадіо України від 23 лютого 2006 року N 2/6» («Про порядок формування та реалізації Програми “Українська книга”») [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukraine.uarpravo.net/data/base11/ukr11898.htm>. – Назва з екрана.

8. Наказ Держкомтелерадіо України від 04.07.2012 р. № 179 «Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс “Краща книга України”» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=93861&cat_id=89027. – Назва з екрана.

9. Положення про Державний комітет телебачення і радіомовлення України : Постанова Кабінету Міністрів України від 13.08.2014 № 341 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://comin.kmu.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=135222&cat_id=32820. – Назва з екрана.

10. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення системи державного управління у книговидавничій сфері : Закон України від 28 січня 2016 р. № 954 VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/954-19>. – Назва з екрана.

11. Про державні цільові програми : Закон України від 18 березня 2004 р. № 1621–IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1621–15>. – Назва з екрана.

12. *Словінська І.* Французька книжка колись і сьогодні [Електронний ресурс] / І. Словінська. – Режим доступу: <http://litakcent.com/2010/02/09/francuzka-knyzhka-kolys-i-sohodni/>. – Назва з екрана.

13. Статут Державної установи «Український інститут книги» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://195.78.68.75/mcu/control/uk/publish/article?art_id=245224945&cat_id=245224937. – Назва з екрана.

14. Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» [Електронний ресурс] // Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/219–2016-%D1%80>. – Назва з екрана.

15. Canada Book Fund [Electronic resource]. – Mode of access : <http://www.canada.ca/en/canadian-heritage/services/funding/book-fund.html>. – Title from the screen.

16. Centre National du Livre [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.centrenationaldulivre.fr/>. – Title from the screen.

17. Finnish Literature Exchange [Electronic resource]. – Mode of access: <https://www.finlit.fi/fili/en/>. – Title from the screen.

18. The Polish Book Institute [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.bookinstitute.pl/>. – Title from the screen.

References

1. Afonin, O. & Petrova, N. (2011). Rekomendatsii z udoskonalennia ukrainskoho knyhovydannia [Recommendations for the Improvement of Ukrainian Book Publishing]. *Visnyk Knyzhkovoї palaty – Bulletin of Book Chamber*, no. 1, pp. 3–5 [in Ukrainian].

2. Afonin, O. V. & Senchenko, M. I. (2009) *Ukrainska knyha v konteksti svitovoho knyhovydannia* [Ukrainian Book in the Context of World Book Publishing]. Kyiv : Knyzhkova palata Ukrayiny [in Ukrainian].

3. Buriak S. & Muzychenko N. (2017). Knyhovydavnycha diialnist v Ukraini za pidsumkamy 2016 roku [Book-printing practice in Ukraine according to the results of 2016]. *Visnyk Knyzhkovoї palaty – Bulletin of Book Chamber*, no. 3, pp. 24–32 [in Ukrainian].

4. Elektronnyi arkhiv prohramy «Ukrainska knyha» [Electronic Archive of the «Ukrainian Book» program] (n.d.) *comin.kmu.gov.ua*. Retrieved from http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/searcher?searchPublishing=1&searchDocarch=1&R1=V1&search_param=%F3%EA%F0%E0%BF%ED%F1%FC%EA%E0+%EA%ED%E8%E3%E0&x=0&y=0 [in Ukrainian].

5. Ivashyna, A. (2015). Ne Polshcheiu yedynoiu: knyzhkovi instytutsii v krainakh z uspishnym vydavnychym biznesom [Not Just Poland: Book Institutions in the Countries with Successful Book-Printing Business] *chytomo.com*. Retrieved from <http://www.chytomo.com/news/ne-polshheiu-yedynou-knyzhkovi-instituciii-v-kraiinax-z-uspishnim-vidavnychim-biznesom> [in Ukrainian].

6. Istoriia stvorennia ta diialnosti Derzhavnoho komitetu telebachennia i radiomovlennia Ukrainy [History of creation and practice of the State Committee for television and radio broadcasting of Ukraine]. *comin.kmu.gov.ua*. Retrieved from http://comin.kmu.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=70793&cat_id=70792 [in Ukrainian].

7. Nakaz Derzhkomtelradio Ukrainy vid 27.02.2006 r. № 43 Pro poriadok formuvannia ta realizatsii Prohramy «Ukrainska knyha» vid 23 liutoho 2006 roku N 2/6 [Decree of Committee for Television and Radio-broadcasting of Ukraine from 27.02.2006 № 43 On the Procedure for the Formation and Implementation of the Program «Ukrainian Book» from February 23, 2006, N 2/6]. (n.d.). *ukraine.uapravo.net*. Retrieved from <http://ukraine.uapravo.net/data/base11/ukr11898.htm> [in Ukrainian].

8. Nakaz Derzhkomtelradio Ukrainy vid 04.07.2012 roku. № 179 Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Vseukrainskyi konkurs «Krashcha knyha Ukrainy» [Decree of Committee for Television and Radio-broadcasting of Ukraine from 04.07.2012 No. 179 On Approval of the Regulations on the All-Ukrainian Contest «The Best Book of Ukraine»]. (n.d.). *comin.kmu.gov.ua*. Retrieved from http://comin.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=93861&cat_id=89027 [in Ukrainian].

9. Polozhennia pro Derzhavnyi komitet telebachennia i radiomovlennia Ukrainy zatverdzhene postanovoiu KMU vid 13.08.2014 № 341 [Regulation on the State Committee for Television and Radio-broadcasting of Ukraine, approved by the resolution of the CMU from August 13, 2014, No. 341]. (n.d.). *comin.kmu.gov.ua*. Retrieved from http://comin.kmu.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=135222&cat_id=32820 [in Ukrainian].

10. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo vdosko-

nalennia systemy derzhavnoho upravlinnia u knyhovydavnychii sferi : Zakon Ukrainy vid 28 sichnia 2016 r. № 954 VIII [On Amendments to Some Laws of Ukraine on Improving the Public Administration System in the Book Publishing Area: The Law of Ukraine from January 28, 2016, No. 954 VIII.]. (n.d.). *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/954-19> [in Ukrainian].

11. Pro derzhavni tsilovi prohramy : Zakon Ukrainy vid 18 bereznia 2004 r. № 1621-IV. [On State Targeted Programs: The Law of Ukraine from March 18, 2004, No. 1621-IV.]. (n.d.). *zakon3.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1621-15> [in Ukrainian].

12. Slovinska I. Frantsuzka knyzhka kolys i sohodni [French Book Now and Then]. *litakcent.com*. Retrieved from <http://litakcent.com/2010/02/09/francuzka-knyzhka-kolys-i-sohodni/> [in Ukrainian].

13. Statut Derzhavnoi ustanovy «Ukrainskyi instytut knyhy» [Statute of the State Institution «Ukrainian Institute of Books»]. (n.d.). *195.78.68.75/mcu*. Retrieved from http://195.78.68.75/mcu/control/uk/publish/article?art_id=245224945&cat_id=245224937 [in Ukrainian].

14. Stratehiia rozvytku bibliotechnoi spravy na period do 2025 roku «Yakisni zminy bibliotek dlia zabezpechennia staloho rozvytku Ukrainy» [Development Strategy of Library Business on the period to 2025 «Qualitative changes in libraries for ensurance of sustainable development of Ukraine»] (n.d.). *zakon0.rada.gov.ua*. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/219-2016-%D1%80> [in Ukrainian].

15. Canada Book Fund. Retrieved from <http://www.canada.ca/en/canadian-heritage/services/funding/book-fund.html> [in English].

16. Centre National du Livre. Retrieved from <http://www.centrenationaldulivre.fr/> [in French].

17. Finnish Literature Exchange. Retrieved from <https://www.finlit.fi/fili/en/>.

18. The Polish Book Institute. Retrieved from <http://www.bookinstitute.pl/> [in English].

Стаття надійшла до редакції 09.11.2017.

Larysa Pestretsova,

Head of Department,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine,

Iryna Shulga,

Junior Researcher,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

Domestic and Foreign Experience in Forming of Documental Flow in Scientific Libraries Under the State Publishing Programs

The article highlights cooperation of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine and State Committee for television and radio broadcasting of Ukraine as part of state program «Ukrainian Book», which was founded with the initiative of the President Victor Yushchenko in 2005. Main theme directions for book publishing are: editions for children and youth; works of Ukrainian literature classics, winners of Shevchenko National Prize and modern Ukrainian writers; works of classical and modern writers of foreign literature (in Ukrainian); non-fiction editions; reference editions; the literature in minorities languages of Ukraine. This is a budgetary program, and according to it state order on printing of publishing products and it's distribution amongst libraries of Ukraine is made. The list of books is formed by State Committee for Television and Radio-broadcasting of Ukraine. The article presents the dynamics of literature receipt from a «Ukrainian Book» program to current exchange fund of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine in 2007–2016 years. Since 2017 all of the rights on book printing from this program were transferred to Ukrainian Book Institute. The work also contains foreign experience of similar institutions in Poland, France, Canada and Finland, and its activity aimed at popularization of reading, distribution of books, promotion of national literature and home language in the world.

Keywords: V. I. Vernadsky National Library of Ukraine, State Committee for television and radio broadcasting of Ukraine publishing, program «Ukrainian book», book exchange.